

Kvinnufelagið í Havn 30 ár:

Vit enda framvegis í tænastrufakunum

— Áður var tað tó ein sjálfvlygja, meðan vit nú hugsa um tað, sigur Hanna Joensen, formaður í Kvinnufelagnum í samrøðu við Sosialin

Í dag fyri 30 árum síðan varð Kvinnufelagið í Havn stovnað. Nakrar kvinnur høvdu leingi tosa um at gera eitt felag, men einki spurdur burturúr.

Á summri 1951 kom skipið Brand á Havnina fullfermd av konufólki úr øllum norðarlondum, ið høvdu verið í Islandi á ráðstevnu har, sum tær kallaði Nordiske Kvinders Samarbejde. Á heimferðini legði skipið inn á Havnina, og varð skipað fyri fundi í Havnar Klubba.

Hetta gav stoytið til, at Kvinnufelagið í Havn, sum tað fyrsta í Føroyum varð stovnað.

Á odda í fyrrreikingararbeiðnum var Sigríð av Skarði og aðrar kvinnur í Havn. Móti vári 1952 varð kallað saman til fund, og lýstu fyrrreikarar í blaðnum og bjóðaðu øllum kvinnum, sum høvdu áhuga fyri tiltakinum, at koma til fundar.

Tá ásetta klokkiðin kom, var salurin í Havnar Klubba fullsettur, og visti tað seg, at kvinnurnar vóru størri áhugaðar fyri, at Kvinnufelagið varð stovnað.

Fyrrreikingarnevndin hevði frammanundan gjørt uppskot til felagsløg, sum ljóðaði: Felagsins endamáli er at menna kvinnuna, so hon gerst betur før fyri at rokja tey stórv, ið samfelagið áleggur henni, bæði mentunarlaga, politiskt og samfelagsliga.

Í fyrstu nevndina komu Jóhanna Jensen, formaður, Malla Samuelsen, næstformaður, Bergljót av Skarði, skrivari, Lisa Rubeksen, kassameistari og Ninna Jacobsen, stjórnarlimur.

Tiltakslimir vóru: Helena á Bakka og Petra Arge.

Løgdu dent á mentan

Fyrstu árin varð nógv gjørt burturúr at upplýsa og menna kvinnurnar, og serliga var lagt dent á fyrrlestrar í felagnum, sum snúði seg um okkara mentan, sigur Hanna Joensen, formaður í Kvinnufelagnum.

Nevndin skipaði fyri, at rithevdur hildu fyrrlestrar og eisini varð stovnað ein vevskúli og undirvísing í enskum og føroyskum máli, undir kvøldskúlaskipanini.

Í byrjanini varð eisini blaðið hjá felagnum stovnað undir heitinum Kvinnutiðindi, sum er tað sama sum vit kenna í dag. Í blaðið vóru allar kvinnur biðnar um at skriva hugsan teirra, eins og nógv var gjørt fyri at læra

tær at bera eitt mál fram á samkomum.

Í 1956 stillaði Kvinnufelagið upp tvørpolitiskan lista til Kommunuváldið, og fingur tær Malla Samuelsen valda inn í býráðið.

Kvinnufelagið var ógvuliga virkið frá byrjanini av, og kom tað at hava stóran týdning fyri kvinnur tá i tíðini, sum fingur hallan vitan um samfelagsmál, politisk mál og mentunarmál. Tær gjørdur eisini nógv burturúr at upplýsa um viðurskiptini hjá kvinnum í øðrum londum, eins og tær eisini vitjaði í norðarlondum.

Hanna Joensen sigur frá teimum tiltøkum, sum hava verið seinastu tíðina, at tær eisini hava lagt dent á at upplýsa um viðurskiptini hjá kvinnum í øðrum londum. Soleiðis hevur fyrilestur verið har Hanna Aminni hevur sagt frá søguni hjá ti iransku kvinnuni, eins og Anne Sofie Bolmann hevur sagt frá viðurskiptunum gjøgnum tíðirnar hjá ti etiopisku kvinnuni.

Fundur um fiskivinnuna hava tær í Kvinnufelagnum eisini havt á skráníni, har Marjun Hanusardóttir og Jákup Reinert hava greitt frá hagreiðing og søluviðurskiptum innan hesa vinnu. Serliga væleydnaður heldur Hanna at panelfundurin í vetur var, har Súsanna Johannesen, sjúkrasystur saman við Eilíf Samuelsen, landsstýrismanni og Poul Michelsen, býráðsformanni sótu í panelinum. Rættuligt tjak fekk í lag um røktarhúspurningin í Havn.

— Her visti tað seg at vera komin vindi í, hvat viðvíkir at taka orðið í samkomum, ti her vistu limirnir í Kvinnufelagnum rættuliga, at tær bæði vóru nógv og dugdu væl at

siga teirra hugsan um røktarheimsmálið.

Nýskapan

Ein nýskapan innan Kvinnufelagið seinastu árin hevur eisini ført til, at ein blaðbolkur er stovnaður, sum tekur sær av Kvinnutiðindi burturav. Hesar kvinnur, við Elinborg Johannesen, sum blaðstjóra, hava rættuliga gjørt eitt blað, sum hevur vakt ans í Føroyum.

Kvinnutiðindi hevur seinastu ferðina verið skipað sum eitt temablað, har mismál eru tikin upp og viðgjørd. Eitt nú var blaðið í innihaldinum skrivað um arbeiðið hjá Andreu Arting gjøgnum tíðirnar, í samband við at líkalin var viðtikið í Føroyum. Annað blaðið var um viðurskiptini hjá teimum brekaðu í Føroyum, og eisini er eitt blað komið um viðurskiptini hjá sjúkrasystur og ljósmodrum gjøgnum tíðirnar.

Her hevur blaðbolkurin gjørt eitt megnararbeiði, og hevur ferðast kring oyggjarar og tosa við eftirkomarar hjá gomlum ljósmodrum og sjúkrasystur, og eftir hesum tekna eina mynd av tí tíðini, tá hesar kvinnur framu teirra livsverk.

Frá at verða selt í fáum hundrad eintøkum, er Kvinnutiðindi í dag komið upp á 2.500 eintøk, sum kann sigast at vera stórt limablað í dag.

Hverji mál arbeiða tit við í løtuni?

M. a. e. ein javnstøðisbolkur settur innan Kvinnufelagið, sum hevur áttikið sær, at arbeiða fyri javna millum kvinnur og menn. Tað er soleiðis, at Landsstýrið hevur sett eina javnstøðisnevnd, men tá vit halda, at har

kemur ov lítið burturúr, so hava vit sett okkum fyri, at arbeiða við javnstøðismálum, sum vit síðan ætla at leggja fyri nevndina hjá Landsstýrinum.

Í løtuni savna vit eisini barnaklæðir saman, og ætla at hava eitt loppumarknað í Mettustovu, so skjótt sum tað byrjar at summra. Um tiltakið verður ov stórt, so hava vit ætlanir um at skipa fyri loppumarknað í gongugøtuni.

Kvinnusamskipan Føroya, sum er samskipan av Kvinnufelagnum í Føroyum, hava árliga ein fund, har viðurskiptini hjá føroysku kvinnuni verða tikin upp og viðgjørd.

Seinasta ár var hesin fundur hildin í Vágum, og í ár er ætlanin at halda fund í Havn.

Hvørt felag sær kemur so við uppskoti um mál, sum skulu viðgerðast og er ætlanin hjá Kvinnufelagnum í Havn, at gera upplegg um viðurskiptini hjá ungum kvinnum og tað arbeiðsloysi, sum serliga er millum hesar. Harnæst ætla vit at viðgera javnstøðismálið, og hvussu vit kunnu koma viðari við hesum.

Viðgerða kvinnumál

— Vit fara eisini framvir at gera nakað gagnligt í málum, har kvinnur eru kroystar á arbeiðsmarknaðinum, bert ti tær eru kvinnur. Hetta myndar seg við, at hóast kvinnur hava eina góða útbúgving sum menn, so hendir tað framvegis, at tær ikki fáa somu somdir, sum mannligu starvsfelagar teirra. Dømi eru um, at ein kvinna ið sókti fast starv, á arbeiðsplássi har hon hevði verið, sum vikarur

Í hesum tíðum, tá arbeiðsloysið millum ungur kvinnur er vaksandi, átti eisini at verið umhugsað, at gjørt pláss fyri teimum á størsta arbeiðsplássi okkara, — nevniliga í skipafloetanum, sigur Hanna Joensen, formaður í Kvinnufelagnum m.a. í samrøðuni

i tvey ár. Henda kvinnan var við barn, men tá manna-gongdin í starvssetanini er, at umsøjarin skal hava røngkenning, fyri at verða settur í starv. Kvinnan noktaði hesum — sum rimiligt var — og slapp ti ikki upp í part, tá starvið skuldi setast.

Slik mál hava týðning fyri korini hjá ti føroysku kvinnuni í dag, sum nú fult út lúkar tey krøv, sum eru sett til útbúgving hennara á líka fæti við monnum, so her nýðist ein broyting at fara fram, heldur Hanna.

Um tað er so, at ungur kvinnur verða forðaðar í at fáa stórv, bert ti tær eru í aldrin, tá tær eiga børn, so rillar ikki rætt. Í dag er heilsustøðan so góð hjá smábørnum, at um foreldrin fingur tryggan umstøður í ansingini av børnum teirra, so er einki at ívast í, at hesin stuðul hevði gjørt, at kvinnur eins væl og menn kunnu røkt eitt hvørt starv, sum tær vóru settar til.

varð heima við hús, tá hon giftist. Nógvar vóru av hesum ógvuliga óngdar, men lótu sær tó hetta lynda, ti hetta var manna-gongdin, heldur Hanna og skoytir uppi, at nýtiðin hevur lært kvinnuna, at hon ikki skal lata sær alt lynda, og at hon skal nýta ta útbúgving, sum hon hevur nomið sær.

Eisini pláss í fiskifloetanum

— Tó er tíðin komin, tá kvinnur ikki eiga at halda sær aftur, tá størsta arbeiðsplássið í Føroyum — nevniliga fiskifloatin skal mannast, og hetta fer eisini framvir at gera seg galdandi heldur Hanna. Áður, tá umstøðurnar umboð á skipunum vóru so vánaligar, bar ikki til at hava kvinnur við, men í dag, nú skipini at kalla fyri heili samfelag í sær sjálvum, við fiski og framleiðslutólum, er skeivt, at konufólk ikki fáa ein tjans, tá spurningurin er um at skaffa arbeiðspláss til øll.

Serliga nú, tá arbeiðsloysið er við at kroysta kvinnurnar heimaftur til hús, hóast eingin vanlig hjún kunnu liva av tí annar parturin kann forvinna til livsupphald og húsabýgging, áttu kvinnurnar at fingið innivist í skipafloatanum, sigur Hanna at enda, men skoytir uppi, at vit væl kunnu enda aftur í ti, at tað bert er pláss fyri kvinnum í tænastrufakunum, men heldur kortini, at vit í dag eru vitandi um hetta, meðan vit áður góðtøku stóðuna, sum eina sjálfvlygja.

A henda bógvín er tað at, kvinnurnar skulu halda, um tær skulu koma sær viðari.

Kvinnufelagið í Havn hevur fingið hugnalig hús á Reyni. Hetta er Mettustova, har limirnir hittast í álvara og skemti. Henda myndin er tikin fyri nokrum árum síðan, og nógv av teimum avmyndaðu hava verið við frá byrjanini, fyri 30 árum síðan

Tryggin og heimið

— Áður var tryggin fyri kvinnuna, at hon fekk heim og børn, og hetta gjørdi hon seg til reiðar til, frá at kalla barnsbeini av. Kvinnan góðtók umstøðurnar, sum tær tá vóru. — Ikki so at halda, at føroyska kvinnan áður ikki hevði nógv mikið at taka sær til, ti hon hevði fyrisitingarlígt stórt arbeiði, umframt at ansa børnum og alt, sum hevði við heimið at gera, meðan maðurin var burturi. Hon var ikki undirbrotlig, ti hon hevði stóra ábyrgd í samfelagslívnum. Síðan kom tíðin, tá kvinnurnar fingur góða útbúgving, men framvegis var tað goður síður, at kvinnan